

MARIJAN GRAKALIĆ I ZORAN OSREČAK

PO DRAGOMU KRAJU

MALA BIBLIOTEKA "DRAGUTIN DOMJANIĆ"

Mala biblioteka “Dragutin Domjanić” (110. knjiga)

Autorska prava na izdanje knjige © 2021., Pučko otvoreno učilište
Sv. Ivan Zelina, Vatrogasna 3, 10380, Sveti Ivan Zelina.
Sve fotografije zaštićeno su autorsko djelo Zorana Osrečaka © 2016.,
2018., 2019., 2020. i 2021. Sve pjesme zaštićena su autorska djela
Marijana Grakalića © 2021. Nije dozvoljeno kopiranje u cijelosti ili
dijelovima ove knjige bez pisane dozvole izdavača.

Nakladnik
Pučko otvoreno učilište Sv. Ivan Zelina

Za nakladnika
Vesna Bičak-Dananić

Predgovor
Božica Jelušić

Autori monografije
Marijan Grakalić i Zoran Osrečak

Dizajn i grafička priprema
PHOTODESIGN

Tisak
Tiskara Zelina d. d., Sv. Ivan Zelina

ISBN xxxxxxxxxxxx

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice
u Zagrebu pod brojem xxxxxx.

Sveti Ivan Zelina, prosinac, 2021.

Knjiga je objavljena uz potporu Zagrebačke županije i Grada Svetog Ivana Zeline.

PO DRAGOMU KRAJU

GRAKALIĆ / OSREČAK

ZELENA ZELINA BEZ PELINA

Da je *topofilija*, ljubav za odabrane prostore, veliki pokretač pjesničkog nadahnuća, govori nam projekt “Po dragomu kraju” , koji potpisuje dvojac Grakalić-Osrečak. Obojica su renomirani autori, koji se u ovoj prigodi na lijep i homagijalan način obraćaju zelinskom kraju i njegovoj široj okolici. Grakalićevi pregnantni, jasni i slikoviti stihovi zrcale se na nezavisan koautorski način u crno-bijelim Osrečakovim fotografijama. Može se reći da je to doslovno „portretiranje krajolika“ koji je lijep kao blagdanski stol, uređen, viđen iz različitih rakursa i kota, no uvijek tako bujan, razigrana plasticiteta, bistra nebosklona i ritmičkih rastera, da ostavlja dojam bujnosti i zelenila, čak i ako ne vidimo tu “pikturalnu glazbu”. Zelena je Zelina bez pelina, bez žuhkosti, a ako se prizor zaogrće nostalgijom, ako su zdanja napuštena i ruševna, putevi neugaženi, stabla samotna i prostor sjenovit, u tome ima mira i dostojanstva, pomirenosti sa sudbinom i nekog srha transcendencije, kao da se iza oblaka ponovo konstruira bolji, pročišćeniji svijet.

Grakalić je majstor kratke forme, pa mu uspijeva sažeti bitne krajobrazne sastavnice u tu zelinsku fresku, u čemu još uvijek naslućujemo slikarski duh jednoga Vanke, s njegovim “zvoncima, farofima, dvorištima” i idealnim mirom ladanja. Ali dakako, sve je već opuhnuto prašinom zaborava, opadanje i entropija sreću se na svakom koraku: ruševne kurije, vile među vinogradima, mlinovi, pilane, stare škole, kapelice, raspela, vinogradarske kleti i kuće od hrastovih greda i “planki”, po nevidljivoj kosini klize

u zaborav, uz jedan lucidni komentar (a koji se ovdje pojavljuje uz fotografiju Kurije Lentulaj): “Ostatci leže pod prikladnim korovom, a ljudi su neprikladno ravnodušni” (istakla B. J.). Gdje je prije vladala rasipnost, sada caruje rasapnost: valovi klorofila u šumama, trsju, hostama i livadama, šumori i vijorenja u krošnjama, cika dječjih glasova, rakijaška brundanja pod tavanicama i oko vatre, brencanje u lagvima, škripanje „sanjinca“ pod čizmama, grgoljenje šumskoga izvora, cilik motike u vinogradu i na njivi, kukurijekanje pijetla i brencanje zvona iz seoske kapelice, sada je samo hibernirani, zaustavljeni kadar s posvetom iz školskoga spomenara; “Za uspomenu i dugo sjećanje”.

Dakako, nismo to samo mi, naš komadić svijeta, jezika i povijesti, već se kroz univerzalne simbole sluti posvudašnjost toga procesa. U slici krušne peći gdje nema ni kruha ni gladnih usta da ga dočekaju, pjesnik vidi da preostaje Kronos koji je “pojeo svoju djecu”, ili u njegovoj verziji: “Tako ostavljeno vrijeme mili / Uvijek gladno i proždrljivo”. Potom nam instalira sliku stabla, koje je aksijalni, kozmološki simbol što povezuje svjetove, pa u pjesmi STARO DRVO precizno izbistri sliku: Stablo sa svojim magijskim, antropomorfnim formama podsjeća na stari svijet, na izgubljeni Eden, potom na druidski svijet čaranja i upravljanja prirodnim silama. No, kad padne sva magija, čovjek je po Eliadeu “izbačen iz mita”, gubi znanja i oslonce, te pada u efemerno, profano, trošljivo i banalno. Ostaje mu tek jezik, u ovom slučaju kajkavska korjenika, drevna zalihnost i

moć obnavljanja, stvaranja novih riječi na stoljetnom humusu. Tamo gdje “nema kresova da ogriju našu tamu”, nema visokih ideala ni heroja kulture, čovjek se sakriva u materinju riječ, pod njen spasonosni plašt, pa slijedi zaključak: “Odnavek naši kraji tiho dišeju / Jer hoćeju da im Kaj v srcu ostane / i našom reči ispišu zlatne strane / o vsemu kaj je bilo i morti još je / bez žala i zlobe, tak kak življenje”.

Premda se ne razbacuje metaforama ni neobičnim jezičnim bravurama, naš pjesnik intuitivno dohvaća veoma lijepe detalje, te ih brusi i preobražava u pjesničke slike: “Zatvoreno okno na kamenom zidu / stare konobe odavno je prestalo biti / prozor u svijet / sad čuva mrak kuće otrgnut od tamnog neba iznad brega, / ne očekuje više ništa, ni zveket sna”. U jablanovima, tim simbolima ravničarskih prostora, sađenim u vrijeme davnih vojni, da bi se pod njima vojske i namjernici odmarali, a okolna voda sakupljala u žilju, ima viziju samotnika, koji žive od unutarnjega svjetla, koje oni drže “skriveno od vjetra i noći / s druge strane zelena lista”. Osobito je nadanut i precizan kad govori o lozi, čokotima, trsju, vidjevši kako se krv zemlje skuplja i sakralizira u grozdu, stvarajući fibulu sa svima koji su tom zemljom prošli i vratili se u njen prah. U toj je drevnosti i veza, i utjeha, nadasve nada, kao pokretačka sila ljudske egzistencije, koja “stvara čitave svjetove / uznoseći i praštajući minuli dan”. Konačno, u vinorodnu okružju, među lozjem, oblacima i oblicima, on slavi vrhunac ruralne godine, dugo očekivanu BERBU, kojoj himnički ispisuje: “U berbi zemlja više ne štiti /

njezin plod dotiče nam usne / u budućnosti govorit će sve / jezike, čak i one nepoznate / koje i težaci govore kroz rakiju”.

Svakako je važno naglasiti da pjesnik vjeruje u obnoviteljske sile prirode, u granje na obronku koje će “ponovo uskrsnuti zelenilo”, u smisao puta pokraj šume koji “ide svojim vlastitim tragom / između visoka drveća i šiblja”, u kišonosne oblake, povratak rode u gnijezdo, u moćni kukurijek pijetla koji će prizvati sjene iz udaljenih carstava, u činjenicu kontinuiteta, usprkos svemu, čak i kada nas više ne bude na ovoj zemlji. Te su male pjesme pravi biseri mudrosti i iskustva, sjajno sklopljene s fotografijama, kojih se ni veliki uzor Ansel Adams ne bi stidio. Budući da je odabrao blaževdolsko okrilje za svoje trajno boravište, u njega je empatijski i urastao, zavičajno i stvaralački se pozicionirao i kreativno se odužio ovom pjesničkom ogrlicom od lirskih perli. Na kraju nam otkriva i najjače mjesto svoje poetike, onu uporišnu točku, koju smo čitavo vrijeme naslućivali, a u pjesmi BLAŽEVDOLSKO MORE blaženo i prepoznali i zdušno supotpisali: “Ništa nije toliko sklono krajnosti kao ljubav / dovoljno snažna da stvori ono čega nema”.

U tom ozračju i duhu, knjizi želimo sretan ulazak u svijet radosnih čitatelja!

Prosinac, 2021.

Božica Jelusić

*“Ona navek bu nas branila,
ne bu nas ona nit vkanila.
Dobra i v zadnjoj je grudi,
ni ona tak, kak su ljudi!”*

*Dragutin Domjanić,
iz pjesme Zemlja,
Po dragomu kraju, 1933.*

*“Kada sam spreman napraviti fotografiju,
mislim da sasvim očito vidim u svojim mislima
nešto što doslovno nije tu u pravom značenju te riječi.
Zanima me nešto što se gradi iznutra,
a ne samo izvlači izvana.”*

*Ansel Adams,
američki fotograf*

PO DRAGOMU KRAJU – OD ALUZIJE DO ASOCIJACIJE

Naslov ove fotopoetične monografije “Po dragomu kraju” preuzet je od istoimene zbirke pjesama Dragutina Domjanića, tiskane davne 1933. godine. Njegovu poeziju, kako navodi u svojim bilješkama, nosilo je uvjerenje kako je svijet gotovo šopenhauerovski privid, iluzija, dok je prava zbilja duhovna kategorija. Poezija je tako stvar doživljaja, ponekad ljubavi a ponekad ambijenta (sutona), koja omogućuje da se iskaže i prihvati neposredna duhovnost predstavljena kao “pjesnički svijet”. Glavni i uvid i preokupacija te poezije tako je neumoljiva prolaznost koja dotiče sve i svakog.

Ništa nije izuzeto od prevrednovanja svih vrijednosti, pa tako u svom znamenitom govoru na glavnoj skupštini Matice Hrvatske prvog srpnja 1923., kojoj je bio predsjednik, Domjanić naglašava: “Kulturu danas ne cijene, smatraju je nekim zastarjelim predratnim pojmom. Danas vrijedi više fizička sila, nasilje, pravo šake, kao da smo se vratili u vremena naših špiljskih predaka... Cijeni se samo, što se može izraziti u novcu. Duševni se rad zapravo i ne plaća – baca mu se milostinja. Vrijedi samo rad ruke i stroja. Književnost i umjetnost postale su luksuzom, kuriozitetima iz zaboravljenih vremena.”

Povratak Domjaniću, i poetski i fotografski, umjetnički dakako, naravno da ne može niti želi odgovoriti na pitanje odakle počinje umjetnost. Puno skromnije. Kroz splet zapisa o poetici prostora našeg kraja i njihovih vizualnih predodžbi, uočava se i tematizira paradoks istovjetnosti onog što je bilo dekadentno onda i sada. Izgleda da se unatoč modernitetu tu nije mnogo toga promijenilo kada se govori o kulturi i baštini, i to je ono što izaziva čuđenje čak i u onim najlirskijim asocijacijama. Fotografija to marljivo bilježi i kod nje nema nikakvih iluzija. Dapače, onda dokumentira stvarnost kakva jest, često zapuštenu, zaboravljenu i potrošenu. Holandski fenomenolog J. H. Van der Berg smatrao je kako pjesnici i slikari (fotografi), imaju moć koja dopušta stvarima da nam “govore”. Ova knjiga slijedi tu nakanu, dopustite da vam čitajući je, zavičaj “govori” o sebi.

Sveti Ivan na Zelini

U govoru prijatelja zvoni jezik zavičaja
ispod kosog zvonika i na putu koji ima
barem dvije nizbrdice sa starim kućama
što nisu ravnodušne na riječ s našeg tla
unatoč daljinama koje se u njima povezuju
i kroz njega putuju kada pričamo o kraju
i početku, o našim zavjetima i krstitelju.
Križ, Bogorodica u sakristiji, miris voska
i pogled na zelene vidike iznad ravnice
u kojoj spavaju naše zaboravljene pobjede.

Sveti Ivan Zelina, 2017.

Kuće pod brijegom, brijeg pod oblakom

Oduvijek kuće tu pokriva sjena brijega,
njihova vrata i dvorišta, ravnotežu svijeta
onu koju traže ljudi čim se dignu s postelje
i u koju će se jednom kasnije vratiti umrijeti.

Oblak je nepredvidiv jer u času može sve
obuhvatiti svojom vlagom, potopiti pastoralu
hladnim pljuskom što prigušuje druge zvuke
i samoće koje rastu iz korijena samog brda.

Selnica Psarjevačka, 2019.

Trsje

Trsja iz djetinjstva su sveta
takva loza svake godine rađa
nadu, čudesnu i prisnu zemlji,
našu, što stvara čitave svjetove
uznoseći i praštajući minuli dan.

Vrtače, 2020.

Bregi i dol

Sanje su u maglama nad domovinom
nestalno razvlače zbilje i snenu maštu
u bijeli privid nad tišinom popodneva
sve do noći kada se vraćaju u svoj plod
koji poput mjeseca bubri ispod zatiljka.

Bregi, 2021.

Klopotec

To jezik vjetra između neba i tla
pazi da ne propadne svijet i sjeme
klopara tvrdu jednostavnu bajalicu
drevne opojnosti iznad suhe zemlje.
Nedostaju mu težaci i mirisi ljeta i
odavno zaboravljeni smijeh večeri
kad umorne ptice odlete u tišine.

Klopotec, Vrtače, 2020.

Cestom

Oblaci nad Zelinom pred kišu
na cesti tek izgubljene slutnje
koračaju trgom davnih koraka
jednog zaboravljena putovanja
sada tek u srebrnom sjećanju
koje ponekad iziđe na ulicu
kratku poput mirisa na vjetru.

Sveti Ivan Zelina, 2021.

Put u šumi

Ide svojim vlastitim tragom
između visoka drveća i šiblja
nastojeći da nestane u sebi
u predodžbi iskona drevna luga
koji skriva izgubljeni zaborav.

Put u šumi, prema Selnici Psarjevačkoj, 2016.

Po dragomu kraju

Od navek naši kraji tiho dišeju
jer hočeju da im kaj v srcu ostane
i našom reči ispišu zlatne strane
o vsemu kaj je bilo, i morti još je,
bez žala i zlobe, tek kak življenje.

Kurija Domjanić, Donja Zelina, 2021.

Put prema kuriji Lentulaj

Tu je već i prošlost izbledila
po starom putu kroz vinograde
neće se doći do vrata kuće.

Nema se gdje ući. Ruine tiho
čekaju na brežuljku potonule
u vrijeme već minulo.

Put prema kuriji Lentulaj, Biškupec 2021.

Neiscrpna propast

U dnu dana i dalje svjedoči
neiscrpna propast davnina.
Odavno je Zlatno doba palo.
Ostaci od cigle, kamenja, crijepa
leže pod prikladnim korovom,
iako su još i dalje svečano naši
mi smo neprikladno ravnodušni.

Kurija Lentulaj, 2020.

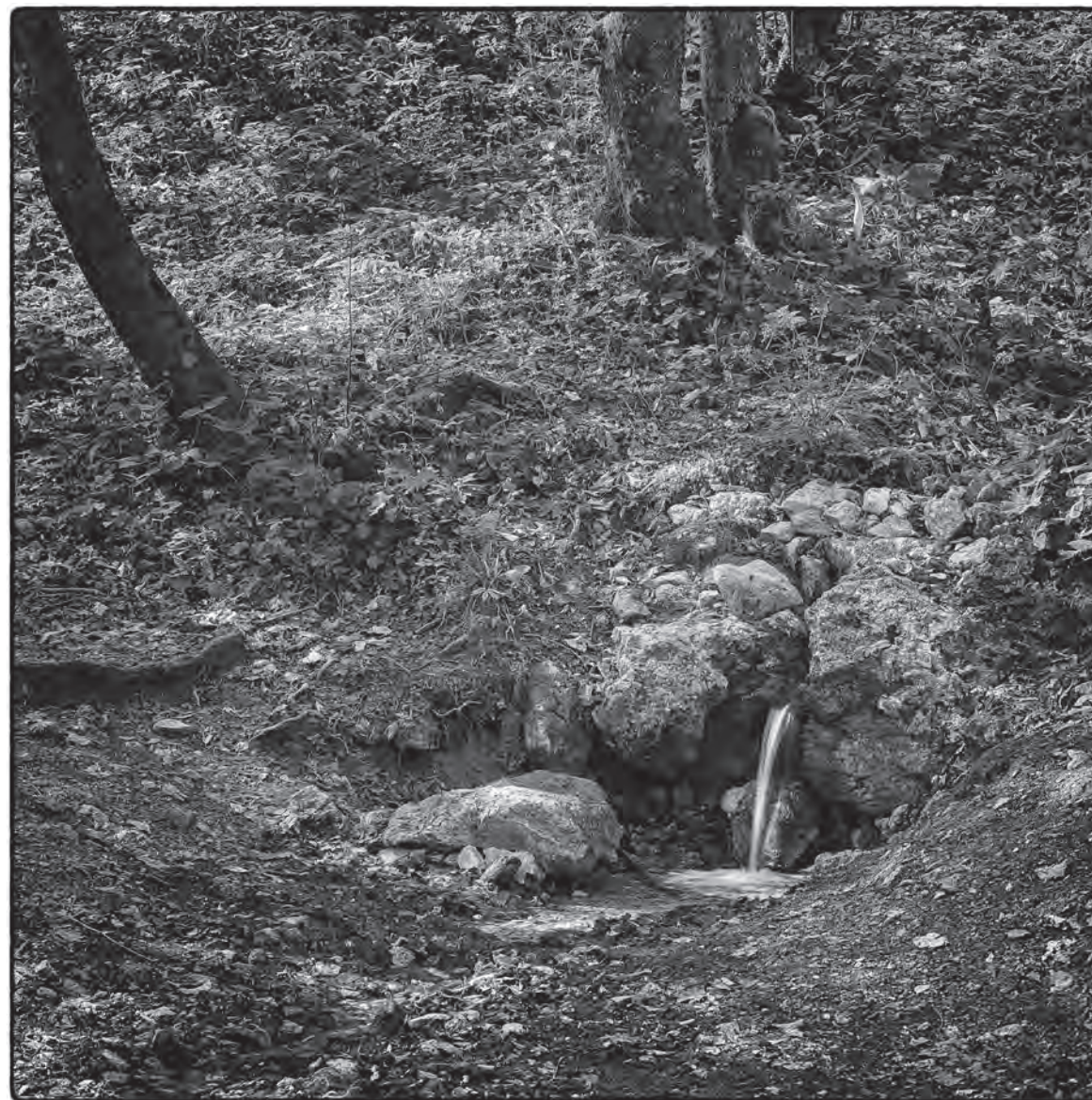

Na izvoru

Živo poput čuda
između dva kamena
žubori u dnu brijega
neumorna sila vode.

Treba prisloniti usne
okrijepiti grlo i duh
glasnim klokom
vječne vedrine.

Izvor prema Kladešćici, 2020.

Krušna peć

Zaboravljena poput starice
samuje u prašnom dvorištu.
Nema tu više mirisa kruha,
djece što ga usnama zovu.
Tek ostavljeno vrijeme mili
uvijek gladno i proždrljivo.

Banje Selo, 2021.

Proplanak

Svjetla i sjene proplanka
naslonjene na stari plot i
grane drevnog drveća
trepere u melankoliji
što prigušuje svijet.

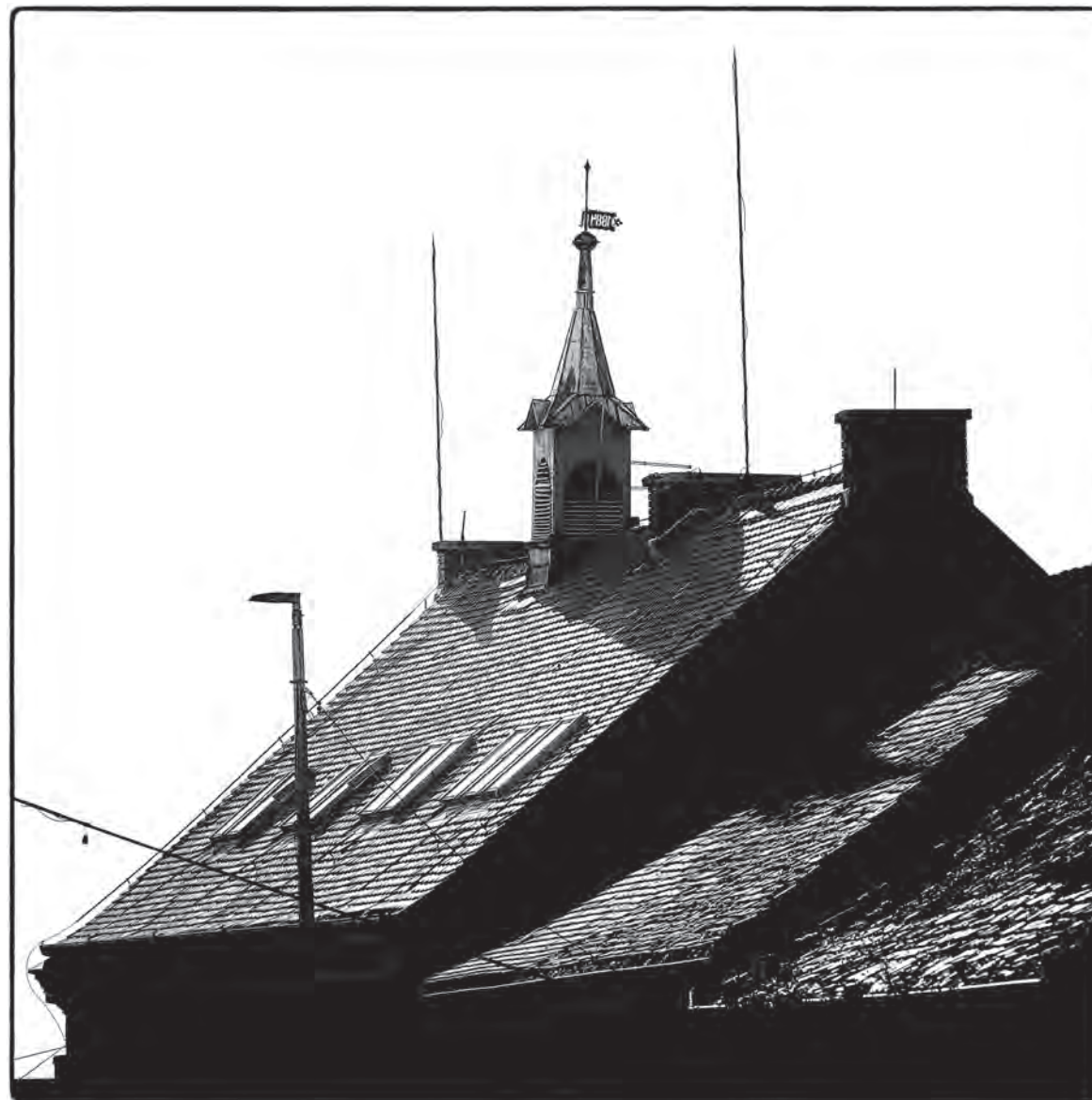
Kod Kurije Domin, Donja Topličica, 2021.

Krov stare škole

Ispod islužena krova stare škole
već odavno se ne pišu prva slova,
tu su uspomene zaspale u zasjedi
iz prošlog vremenskog talona. Tek
toranj bajkovit i sjene sjeta na licu
crijepa, sjeća se glasa i duše djeteta.

Stara škola, Sveti Ivan Zelina, 2020.

Glineni cvergl na starom krovu

Od starine čuva svoj dio neba
i njemu pripada u svakom pogledu
što ga dotakne kad se uspravi
tražeći gore otpale živote, slutnje
kojih se dolje sjeća samo još prašina.

Banje Selo, 2021.

Mlin

Odavno je umuknula škripa mlinskog kola ono se vrtilo po starim željeznim zakonima pretvarajući pšenicu i žito u brašno, u prah, plodovi zemlje svi smo, od praha sačinjeni i njemu se vraćamo, isto kao i oronuli mlin.

Ivekovićeva kuća s mlinom, Biškupec, 2021.

Fragment Edena

To staro drvo bješe ono prije
dio svijeta kojeg više nema
svete šume usred planine, i
sad kad se zna da nema ničeg
što je pouzdano ono je tek
jedno obično staro drvo.

Detalj prirode, Biškupec, 2020.

U spomen slobodi

Kip borac u pokretu,
tren života i znamen
pamćenja u bronci.
Beskrajni je strah
jednom pobijeden,
fala Bogu!

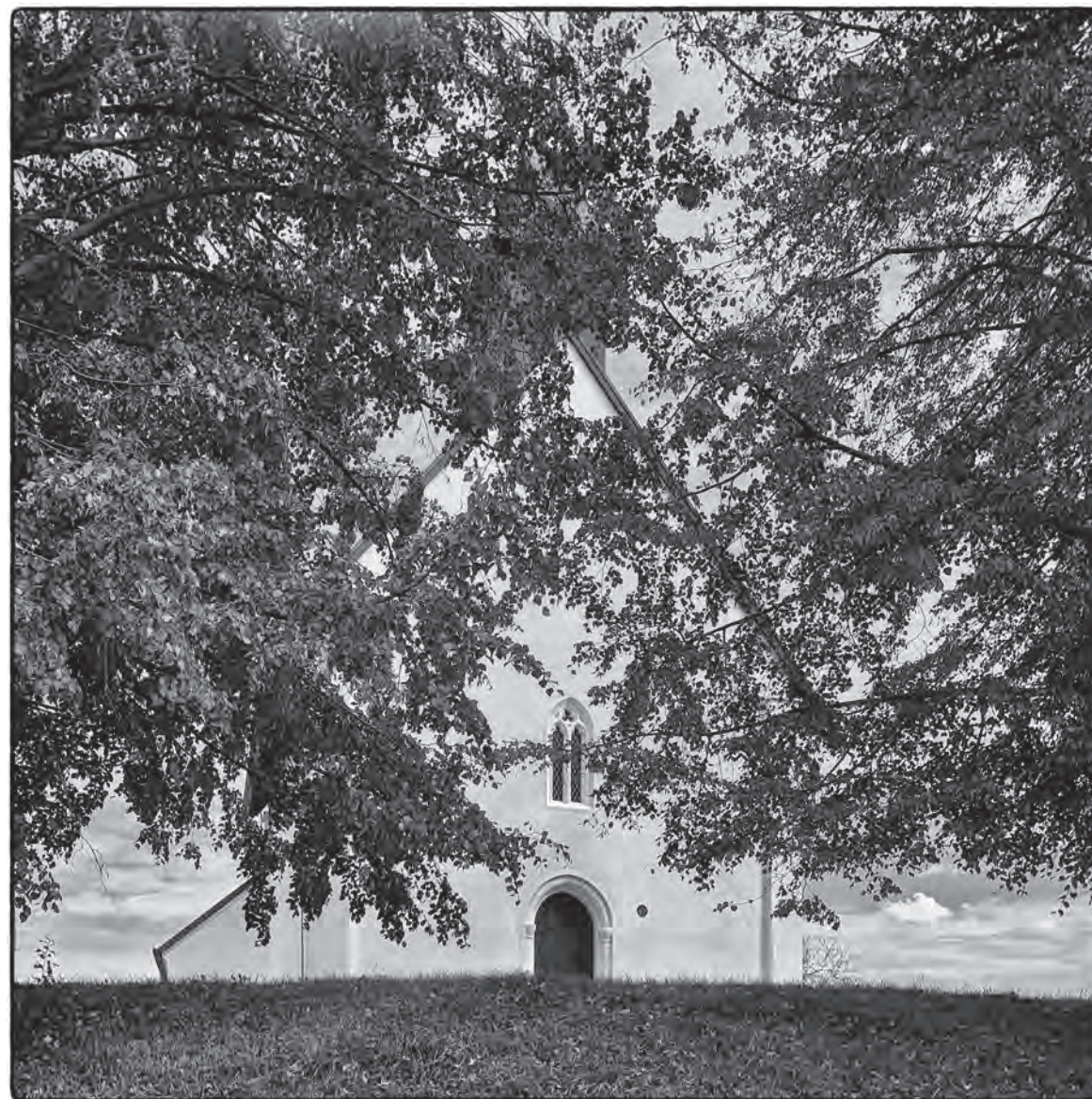
Spomenik žrtvama fašizma, Sv. Ivan Zelina, 2020.

Pri kapeli svetog Petra

Tu se nalazi ono izvorno čuđenje
gdje Majka gleda život pred sobom.
Bogorodice zaštitnica i ona krunjena
dolaze kroz vrijeme urezano u slike
dok vani grane još zelene njiše vjetar.

Kapela Sv. Petra, Novo Mjesto, 2020.

Stara kuća na Zrinščini

Zatvorena su vrata u tami iza trijema
a kameni pod pretvorio se u sjećanje.
Ono polako nestaje sa samom kućom,
šutnja što dotiče jedina će nam ostati.

Salnik, 2020.

Kapela svetog Duha

Drevno je svetište u vinogradima postojano ispod prolaznih sjena koje stvaraju oblaci što prolaze.

Trebalo je uzgojiti lozu, ona je čudo pod suncem, i sad kad su berbe završene, čovjek će tražiti svoju okrjepu u vinu i kruhu.

Kapela svetog duha u Vrtačama, 2020.

Jesenje magle

Jesenje magle u praskozorje
još lagane iznad obronaka i
mirisa vlažna tla bez topline.
Zemlja staje i tone u mit.
Bit će još magle do proljeća.

Čegci, 2020.

Raspelo

Staro je raspelo ispred krošnje s kojom priča vjetar a zemlja šuti, tu se najbolje vidi kako prolaze godine pod nebom.

Žitomir, 2021.

Kip sv. Antuna Padovanskog

Svetac i mali Isus u igri
na mjestu gdje se oblaci
susreću, a pod mjesečinom
glasovi djetinjstva ponovo
nekim čudom bivaju živim.

Kip Sv. Antuna Padovanskog, Sv. Ivan Zelina, 2021.

Na križanju

Na križanju za vinograde
kameni Isus i krv od loze.
Na obroncima vinogradi
i topli dah rujna, berbe
kažu: svi smo od zemlje.

Donja Topličica, 2021.

Kurija Fordoci

Već dugo tu nema knjižnice davno
donesene kao nasljeđa od starine.
Zidovi i šiblje, poneka ptica i mir.

Legende traže da budu zapisane
da opet postanu štivo, kako bi
onda ponovo nestale, baš poput
povijesti rasute po zemlji.

Kurija Fodroci, Žitomir, 2021.

Drveni mlin

Umorni su ostaci drvenog mlina
njega voda više neće, teče dalje
svojim životom i vlastitom žilom.

Zaborav melje uspomene, slike
i sudbine. Stare su grede tu tek
da prošlost lakše udari u nebo.

Stari mlin, Biškupec, 2021.

Vinograd

Trsovi se redaju po cijelom jutru,
nema tu suvišnog vremena kad
grožđe zrije a sunce gore drijema,
osladiti će plod kojeg zemlja nosi
i čela će nam zimi grijati ta toplina.

Vinograd, Subodol Zelinski, 2021.

Dom

Tu se može lako doživjeti spokoj
zapeo za drvene zidove i bršljan.
Nečiji je otac sagradio tu kuću
kako bi ona postala čitav svijet,
a sada je usamljena na brežuljku
u tamnoj večeri koja se svaki put
prelije preko praga tražeći dom.

Tradicijnska kuća, Hrnjanec, 2021.

Gornja Zelina

Nje ni. Ima Donja, ima prava,
a te Gornje nigde ni, pak si
mislim kak je lakše Topličici,
kaj Gornjoj kaj Donjoj, il pak
Psarjevu i tak, semu kaj se sveže
odzdol prema gor. Al' Zelini
nikak ni. Sam je jedna i ni ni ravna,
kak je ona ta Donja, a Gornja ipak ni.
Veli mi Žudija kak bi Blaževdol
to mogel biti. No da je štel, več
bi on to bil a' onda ne bi ostal
kaj je i kaj je bolje, jer ipak je,
a Gornje Zeline ni, baš nigde
sem tu, gde se v pesmi spominje
više kak misterija, neg kaj gore.

Pogled prema Zelini od Novog Mjesta, 2020.

Spavaju bregi

Spavaju bregi u predvečerju dana
i u usjecima prve su magle, noću
prekriju zemlju i trsje, a mlado vino
još mutno, tad zamiriši sneno.

Bregi prema Psarjevu, 2021.

Slap

Voda rijeke otapa snijeg i zelene tajne koje će se uskoro osloboditi bjeline. Na pustoj cesti nema topline. Nju stvara gutljaj rakije iz flaše što se nosi u njedrima kad se pješāči rubom šume u kojoj je sve stalo.

Rijeka Zelina prema Kladeščici, 2021.

Stara pilana

Miruje stara pilana pod granom velikog drveta koje je posađeno davno kako bi obnovilo život iznad greda i dasaka, zvuka mašina i piljevine.

Pilana, Biškupec Zelinski, 2021.

Zelingrad

Kamene utvrde ispod tamnih oblaka stoje gole, odavno su izgubile svoja sjećanja. Samo je kamen tvrd kao i drevna krv čvrsto usahla u spomenu. Nema kresova da ogriju našu tamu.

Zelingrad, 2021.

Ime ruže

Cvijećem oslikani zidovi
stare hodočasničke crkve
freske darova svetog duha
i pjesme što slave rođenje
kad zorom pjeva zemlja.

Tu u dvorištu treba posaditi
grm ruža da miriše u tišini
i onda kad više nema riječi.

Crkva Sveta tri kralja, Komin, 2021.

Nebo iznad Gornje Drenove

Na nebu iznad Gorje Drenove
živo su zaigrani oblaci, krv im
je nevidljiva poput vjetra što ih
nosi po toj nebeskoj jasnoći.

Gornja Drenova, 2021.

Grane na obronku

Ponovo će uskrsnuti zelenilo
nakon zimskih tišina. Šutnja
zemlje pretvorit će se u život.
Svijetli dani sapleti će sjene
sada još tromе od duga mraka.

Crkva sv. Ivana Krstitelja u okruženju Svetog Ivana Zeline, 2020.

Put u polju

Vijuga među livadama
na kojima nema djece.
Ne igraju se više ovdje
gdje stoljećima prolaze
tek težaci i miris trave.

Novo Mjesto, 2020.

Mirne vode

Mirne su vode jezera koje
samo što nije zaspalo.

Otpalo lišće i paprat
tu su u bešumnoj igri.

U vodi umornoj od ljeta
i snova što se u nju ulijevaju.

Jezero Zrinščina, 2020.

Snijeg u vinogradu

Snijeg je po bilju i obroncima
zima hladno šuti u tišinama
sivilo kratka dana zatvara nebo
veličanstveni mir sve je pokrio
kad siđe sunce bit će hladna noć
pjevci će ujutro kasno ustati
pjevati će u prozirnom sjenama.

Bregi, 2021.

Berba

Nebo zrije u rujnu
berba je u vinogradu
ubire se krv zemlje
drevne poput života
u njoj je sjeme duha
nagrada za trud i put
riječima u visine.

Berba, Nespeš, 2021.

Prozor u svijet

Zatvoreno okno na kamenom zidu stare konobe odavno je prestao biti prozor u svijet. Sad čuva mrak kuće otrgnut od tamnog neba iznad brega, ne očekuje više ništa, ni zveket sna.

Gornja Drenova, 2021.

Jablanovi

Jablani su u drvoredu
visoki i prepušteni sebi
baš poput bivših dana.
Samo oni poznaju svoje
svoje unutarnje svjetlo
skriveno od vjetra i noći
s druge strane zelena lista.

Donje Orešje, 2021.

Pogled u prošlost

Mali starinski prozor i heklane zavjese, nekada bijele i čiste, pogled su u prošlost u kojoj su kuće od hrastovine držale moć života među vinogradima, bile su stvorene baš onako kako je zemlja to i očekivala. I sad su postojane, ali bez života, same u tijesku vremena i sjećanja.

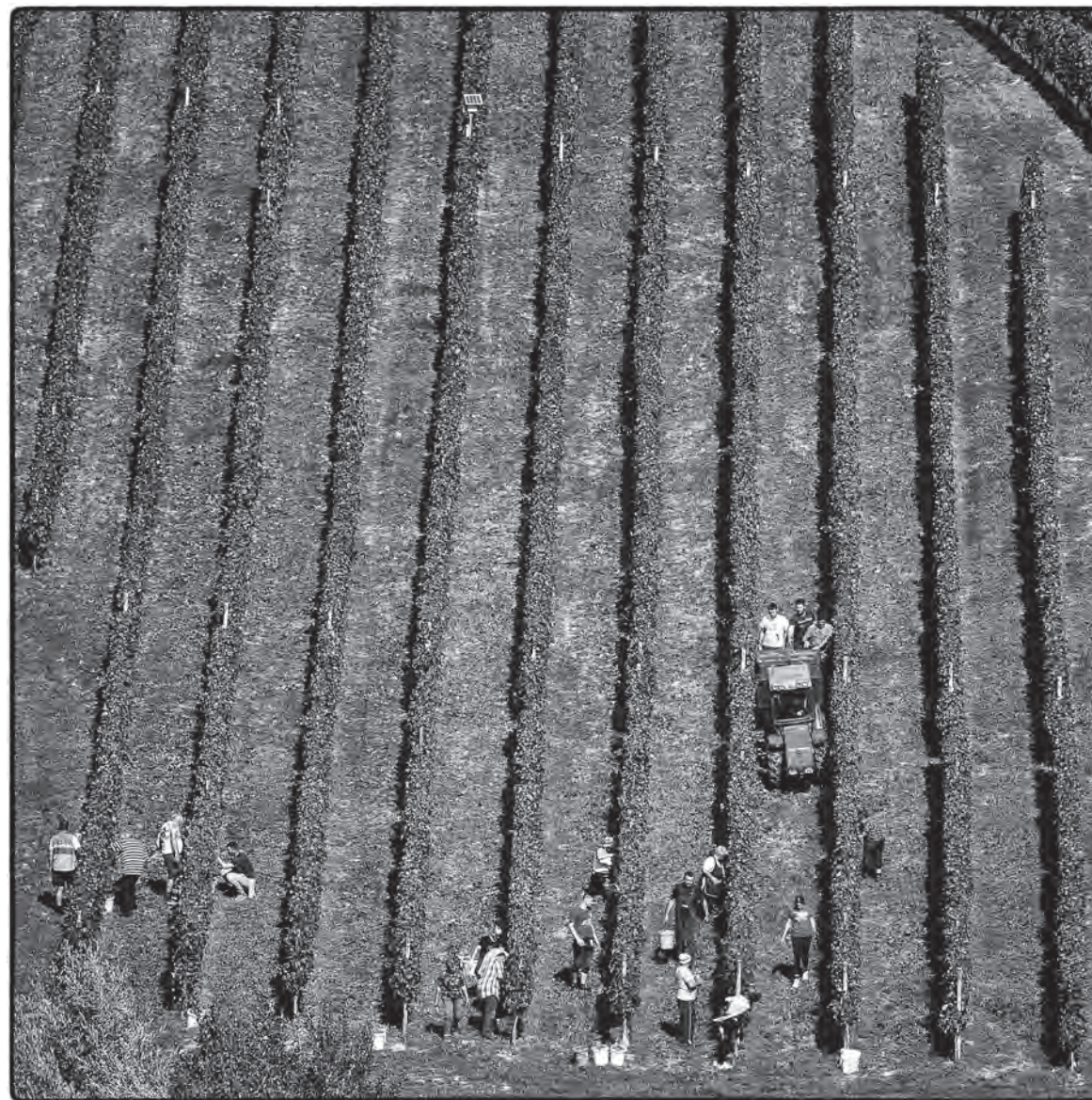
Gornja Drenova, 2021.

U berbi

U berbi zemlja više ne šuti
njezin plod dotiče nam usne
u budućnosti govorit će sve
jezike, čak i one nepoznate
koje i težaci nauče uz rakiju.

Berba, Donja Drenova, 2021.

Stvarnost je sjetna

S lijeve strane ceste
leži stvarnost sjetna,
vinarija velika i prazna
negdašnji ponos grada.
Utjeha je tek u riječima
maksime: da najbolje je
staro vino, molim fino.

Stara vinarija, Sveti Ivan Zelina, 2021.

Svijet brežuljaka

Umjesto vrtova i kamena
naši su vinogradi i šume.
Zeleno more domovine
u sebe je zatvorena ćud.
Obronci i puti znaju se
po imenu, zdenci i prag
kuće saželi su povijesti,
svako je zemlja i sol,
sve drugo tu je strano.

Gornje Orešje, 2021.

Zima u Biškupcu

Bjelina je tvrda na poljima
šuti sa svjetlom i ledi dah,
a mi pod krovom čekamo
miris trave i toplinu neba.

Zima, Biškupec, 2021.

Sveta Helena Križarica

Ujutro treba poći do kapele
svete Helene, ona je sama,
na svojoj obali, brijegu i
prošlostiti. Tu mir počiva
u jednom dahu, za mrtve,
ali i za žive, ublažuje se
polje sabrano u pogledu,
sve je sjetno, kao u majke.

Kapela Sv. Helene, Sv. Helena, 2021.

Besmrtna Loza

Svjetlost i trud u svakoj je kapi
te besmrtne i svete riječi ljubavi
kojom se obnavljamo i živimo,
krv je naša iz korijena drevna.

Vinograd, Bregi, 2018.

Sjena nad vodom

Sjene su nad vodom zelena sjaja
žele prodrijeti u dubinu, u mulj
i sjećanja, na tamno dno jezera.
A voda je mirna, ne brine je to
što prolazi, ne boji se podsvijesti.
Njen mir je stvar iskustva baš
zato jer se talasa beskrajno.

Jezero Zrinščina, 2020.

Molitva rodi

Praiskonska ptico
što dolaziš preko mora
s toplim vjetrom juga
kako bi savila gnijezdo
nad umornim poljima
i sinovi su ti istog stasa,
ti u tijelu nosiš život
na krilima ti je sunce
i naše se oko sada igra
nad zelenim livadama.

Roda, Blaževdol, 2020.

Stara kuća u Hrnjancu

Stara je kuća jedini svjedok neispunjenih želja.
Nema tu više nikoga, daleki lavež psa, oronulost
škripi poput nesreće koja se ne može sakriti.

Vrata su još zaključana, čuvaju nepoznati,
nestali život i davne sjene nestalih lica,
zagonetke vremena što propadaju s godinama.

Stara kuća, Hrnjanec, 2021.

San o grobu

Nad humkom je povjetarac,
igra se sa sjenama ispod
križa, tu počivaju očevi,
isto kao i u srcu i na nebu.

Groblje, Donja Zelina 2021.

Sveti Mikula

Njegva je cerkva v trnacu
di se s broda bil skrcał
dok je još drevno morje
pod Medvednicom zibalo.
Veli legenda kaj još stoji,
kak i cerkva, a morja ni.

Crkva sv. Nikole, Donja Zelina, 2021.

Kraljevina

Naše je grožde naša kraljevina,
mjera vlasti i pravice kad je u
krvi bilo s tugom ili radošću
uvijek je rječita na usnama.

Vinograd, Donja Drenova, 2021.

Blaževdolsko more

Ubija me val mora kojeg više nema
glava i ruke u pijesku izgubili su svoje vrijeme
pošteđeno kiše i od riječi koje zavaravaju.
Samo beskonačna pučina nerado škrguće
u glasu koji nestaje u daljini zajedno s noći
što stalno tamom glača brežuljke i šume.
Ništa nije toliko sklono krajnosti kao ljubav
dovoljno snažna da stvori ono čega nema
i da pliva sa mnom u prvoj brazdi zelene livade.
Miriše more između trsa i pelina gdje dišu
izgubljene uspomene ljubavnika
poput čuda nespremna na ustupke
i nestalna gnjeva jutarnje rose.
Šum obronka seže od stopala kako bi
podsjetio na još jedan posjećeni dan
u kojem nije dovoljno dosegnuti more.

Dolina, Blaževdol, 2021.

Noć u Blaževdolu

Večeras tišina lomi suho granje i mjesečina je puna sjete. Svuda je miris jeseni i polja. Uz šutljiv drum što vodi do kuće čuje se zvono u grudima i daleki lavež psa sa susjedna brda. Dalje su tamna sela, takva su već godinama i jedino za vlastiti spomen još žive. Svijetli neka zlatna sjena zvijezde, raskršće čeka jednog slučajnog pijanog spavača, a vjetar pjeva kroz vrijeme kad puše kroz granje. Staze kroz polje nisu još okriljene žutim i smeđim lišćem, još se drže zelenih sjena. Bog je zasigurno varnica u srcu, tajanstveno vrelo žive krvi. Topli dah prati korake po obronku kroz noćno tkanje privida i stvari, mašte i crne zemlje, ugažene kod starog bunara. Vlaga je na vrbi gdje je nekada drvena dječja kuća bila sklepana u krošnji, a u dvorištu kuće melankolija kaplje u srebrno vedro zaboravljeno među plavim jesenjim cvijećem i kasnim ružama. Ujutro će zapjevati kos.

Stara vrba, Blaževdol, 2021.

BIOGRAFIJE AUTORA

Marijan Grakalić (1957.), pjesnik i književnik, autor je više knjiga: historiozofska monografija “Duhovnosti novog doba” (1995.), roman “U pandžama pohotnog zmaja”, podnaslov “Petparački roman iz zagrebačkog fin de siecla” (2010.), pjesnička knjiga “Pjesma od formata” (Semafora, 2010.), intimistički kaidani “Arkadijski brevijar” (Hipnotika, 2011.), kratke priče “Intimna sanjarica Zagreba” (Antibarbarus, 2013.), zapažen i nagrađivan roman “Bivši čovjek” (Semafora, 2015.), zbirka pjesama “Pjesme izgubljenih ljeta” (Litteris, 2019.), “Samuraji šanka – haiku upute za vitezove čaše u Zelinskom kraju” (TZ Zelina, 2020), zbirke priča “Smrt Jamesa Joycea” (Shura publikacije, 2021). Pokretač je Gornjogradskog književnog festivala (2013.) i portala za književnost i kulturu u prijelomu epohe Radio Gornji Grad, te kustos Galerije Kraluš pri POU Sv. Ivan Zelina.

Zoran Osrečak (1962.) profesionalni je i umjetnički fotograf i grafički dizajner koji djeluje u Svetom Ivanu Zelini i Zagrebu. Fotografijom se bavi od sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Nakon završene srednje Škole primijenjenih umjetnosti u Zagrebu, odsjek fotografije, radi kao profesionalni fotograf i snimatelj (HRT, SUVAG, član sekcije snimatelja Društva filmskih radnika, u Ministarstvu Kulture kao jedan od petorice foto-dokumentarista mlade generacije službe za zaštitu spomenika kulture). Početkom novog milenija radi kao novinar u raznim časopisima, dnevnim novinama i portalima vezano za razvoj digitalnih tehnologija u foto i video industriji, povijesti fotografije te fotografskim i snimateljskim savjetima. Godinama je angažiran na velikom broju predavanja o fotografiji i fotografskoj tehnici, a također djeluje i na edukaciji novih fotografskih naraštaja u Hrvatskoj. Značajnije samostalne izložbe novijeg datuma su “Lijepa naša [u kvadratu]” (2018. i 2019.) u galeriji Siscia Obscura u Sisku i galeriji Cinkuš u Zagrebu, “Istarski puti” (2019.) u galeriji Kraluš u Svetom Ivanu Zelini i “Osobni krajolici” (2020.) u galeriji fotografija Fotokluba Split u Splitu. Član je Hrvatske udruge likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti (ULUPUH).

